

De preekstoel van 1660 en het meubilair

Met de komst van de hervorming veranderde er veel. Het koorgedeelte verloor aan betekenis omdat de aandacht vooral gericht werd op het gesproken woord. De godsdienstoefening "verhuisde" naar de ruimte van de mensen. De nissen werden dichtgemetseld, de schilderijen weggewerkt en het altaar verdween. Het hekwerk bleef gedeeltelijk over. Sinds de hervorming is het koor de ruimte gebleven waar het avondmaal wordt gevierd. Bovendien is tot 1893 de samenzang in de kerk op het koororgel vanuit die ruimte begeleid.

Ter afscheiding van het koor is na de hervorming een houten triomfboog aangebracht. De aanzetten ervan zijn nog zichtbaar. Later is deze boog verdwenen.

In de kerk van Tinallinge is een unieke preekstoel aanwezig. Deze draagt het jaartal 1660 en het embleem van de familie Tjarda van Starckenborgh. Het is niet bekend of Albert Johan Tjarda van Starckenborgh als schenker of als collator zijn naam aan de preekstoel heeft laten verbinden.

De preekstoel van Tinallinge wordt beschouwd als de beste vertegenwoordiger van een groep zeventiende eeuwse preekstoelen die in de Ommelanden aanwezig zijn. Kenmerkend voor deze groep is het houtsnijwerk, dat in uitvoering en in uitbeelding zo veel overeenkomst vertoont.

Uit "De preekstoel van Tinallinge en aanverwante typen" van J. F. N. van Harreveld en R. Steensma volgt hier een citaat over de uitbeelding der figuren:

"Het kenmerkende van deze preekstoel is het snijwerk op de panelen. Elk paneel is aan weerszijden versierd met een naar binnen gekeerd vleugelstuk, dat bovenaan in een halffiguur eindigt en onderaan in een klauw. De vleugelstukken gaan via lijstkapiteeltjes over in het met voluten versierde bovenstuk. De halffiguren op deze preekstoel zijn allegorische vrouwenfiguren. Op elk paneel stelt de linker figuur een bepaalde deugd voor. Dit zijn van links naar rechts, dus vanaf het deurtje:

Standvastigheid   vrouw met zuil,

Geloof   vrouw met kruis en boek,

Hoop   vrouw met anker en duif,

Liefde   vrouw met kind,en

Gerechtigheid   vrouw met zwaard en weegschaal.

De identificatie van de rechter figuren is minder eenvoudig: De eerste is een vrouw met een viool, de tweede een vrouw met bloem. Hier zijn twee zintuigen uitgebeeld, nl. Gehoor en Reuk. Op het vijfde paneel een vogel die met zijn staart de arm van de vrouw raakt: beeld van de Tastzin. Van de vijf zintuigen resten dus nog Smaak en Gezicht, die men logischer wijze verwacht op twee andere panelen. We zien op het derde paneel een vrouw die een vloeistof uit een kan in een kom giet, wat gewoonlijk de Matiging voorstelt, maar in dit verband ook de smaak kan duiden. Meestal wordt de Smaak voorgesteld door een vrouw die iets in de mond steekt. We hebben hier kennelijk met een drinkbare vloeistof te maken. Op het vierde paneel is een vrouw met opgestoken vinger te zien, hetgeen hier blijkbaar als beeld van het Gezicht bedoeld is."

De trap van de preekstoel is niet origineel, maar al eens vervangen. In het jaar 1877 is er een houten steun onder de kuip van de preekstoel geplaatst.

M. Bootsman, De historie van het kerkgebouw in Tinallinge; 1992
Privé-uitgave Bootsman, Tinallinge

Het is niet bekend wie de preekstoel vervaardigd heeft. In het jaar 1986 is de preekstoel gerestaureerd door de gebroeders Meijer te Tinallinge, onder architectuur van R. Kouwen te Leek. Bij die gelegenheid is de steun onder de kuip weer verwijderd.

De ruimte rond de preekstoel, waar het doopvont staat, is in latere tijd afgezonderd van het middenpad. De bruikbaarheid van het gebouw voor muziekbeoefening is daardoor afgenomen.

Hoewel niet bekend is wanneer er banken in de kerk gekomen zijn, ligt het voor de hand te veronderstellen dat dit gebeurde ongeveer gelijktijdig met het plaatsen van de preekstoel, dus toen Albert Jacob Tjarda van Starckenborgh in Tinallinge woonde. Waarschijnlijk zijn de herenbanken het eerst aangebracht, omdat ze met een deel van het koorhek één geheel vormen en er enig oud houtsnijwerk op voorkomt.

De herenbanken hebben opschriften; van onderen naar boven: pastorie; kerkvoogden; Jhr Alberda van Menkema. Deze opschriften waren oorspronkelijk niet aanwezig. De lettervorm dateert namelijk uit het midden van de vorige eeuw.

Door het plaatsen van banken in de kerk werden de toegangen in de noord- en zuidmuur versperd en zijn de deuropeningen dichtgemetseld. Als enige toegang tot het kerkgebouw bleef over de deur onder de toren, die ruim honderd jaren eerder was aangebracht.

Hoewel de mensen met de komst van de kerkbanken in het vervolg door één deur binnenkwamen, bleef de gescheidenheid van vrouwen en mannen binnen het gebouw echter nog eeuwen gehandhaafd. Tot ongeveer 1950 was het nog de gewoonte dat de vrouwen aan de noordzijde zaten en de mannen aan de zuidzijde. Nog steeds dragen een aantal banken het opschrift "vrouwen".

De banken in de kerk van Tinallinge zitten niet zo gemakkelijk. Wellicht is dit een aanwijzing van hun ouderdom. Vroeger waren de mensen namelijk kleiner. Dit zou ook kunnen blijken uit de hoogte van de deuropeningen in de noord- en de zuidmuur.